

ผลการประเมิน
การนิเทศ กำกับ ติดตามงานโครงการป้องกันและควบคุมโรคธาลัสซีเมีย
ศูนย์อนามัยที่ ๙ นครราชสีมา ครั้งที่ ๒
วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๘

๑. ชื่อ-สกุล ตำแหน่ง ผู้ออกรประเมินฯ

๑. ดร. ยุพิน ใจแปง	ตำแหน่งนักเทคนิคการแพทย์ชำนาญการพิเศษ
๒. นางอรทัย วงศ์พิกุล	ตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพชำนาญการ

๒. สถานที่ติดตามงาน

๑. โรงพยาบาลปราสาท จังหวัดสุรินทร์

ผู้รับนิเทศ

๑. นางสาวนีย์ ตีคลี	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ (คลินิกฝากครรภ์)
๒. นางสาววรางศรี งามมาก	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ (คลินิกฝากครรภ์)
๓. นางสาวแว่นเพชร ธิ์รัมย์	นักเทคนิคการแพทย์ชำนาญการ (งานห้องปฏิบัติการ)

๒. โรงพยาบาลนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

ผู้รับนิเทศ

๑. นางกนกกาญจน์ ทายลสุกุล	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ (คลินิกฝากครรภ์)
๒. นางจิตตินันท์ กนกเสถียรวงศ์	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ (คลินิกฝากครรภ์)
๓. นายธนาชัย นพตลง	นักเทคนิคการแพทย์ชำนาญการ (งานห้องปฏิบัติการ)
๔. นางสาวปิยะนุช ช่างทำ	นักเทคนิคการแพทย์ชำนาญการ (งานห้องปฏิบัติการ)
๕. นางสาวสุชานันท์ ชาววงศ์	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ (คลินิกฝากครรภ์)
๕. นางเพชรรัตน์ แก้วลำไผ่	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ (งานเวชศาสตร์มารดาและทารกในครรภ์)

ผลการนิเทศ ติดตามงานโรงพยาบาลปราสาท จังหวัดสุรินทร์

๑. การจัดระบบบริการป้องกันและควบคุมโรคธาลัสซีเมียของหน่วยบริการ

ฝากครรภ์รายใหม่ทุกวันจันทร์ นัดฟังผลคักรอง ๑ สัปดาห์ พร้อมเข้ากลุ่มโรงเรียนพ่อแม่ และเน้นให้สามีมาฟังผลเลือดด้วย การติดตามสามีได้ประมาณร้อยละ ๕๐ ส่งตรวจยืนยันผลต่อที่ ศูนย์อนามัยที่ ๙ นครราชสีมา เมื่อพบคู่เสี่ยงต่อทารกเป็นโรคธาลัสซีเมียชนิดรุนแรง พยาบาลจะแจ้งผลและอธิบายเบื้องต้น จากนั้นจะส่งพบแพทย์ กรณีที่ทำ PND ส่งต่อที่โรงพยาบาลสุรินทร์

๒. การพัฒนาความรู้ ทักษะ ของผู้ให้บริการ

พยาบาลห้องฝากครรภ์ ได้รับการอบรมธาลัสซีเมียที่มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปี ๒๕๕๖ และ ปี ๒๕๕๘ อบรมที่เขาใหญ่ โดยศูนย์อนามัยที่ ๙ นครราชสีมาเป็นผู้จัดการอบรม ซึ่งหลังจากอบรมได้นำความรู้มาปรับปรุงทะเบียนเก็บข้อมูลและระบบรายงานใหม่

๓. การกำกับติดตามในระดับจังหวัด

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุรินทร์จัดอบรมร่วมกับโรงพยาบาลสุรินทร์ เรื่อง การพัฒนาบุคลากรทางด้านสูติกรรม โดยเนื้อหาความรู้เรื่องโรคธาลัสซีเมีย วิทยากรเป็นสูติแพทย์จากโรงพยาบาลสุรินทร์ และมีการติดตามรายงานตามมาตรฐานงานอนามัยแม่และเด็ก

๔. นวัตกรรมการดำเนินงานของพื้นที่

ไม่มี

๕. ปัญหาอุปสรรคของการดำเนินงานโครงการป้องกันและควบคุมธาลัสซีเมีย

ด้านผู้รับบริการ

- มาฝากครรภ์ล่าช้า
- ไม่ตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องการคัดกรองโรคเลือดจางธาลัสซีเมีย
- ไม่มีไม่มาฝากครรภ์ด้วยและไม่สามารถติดตามสามีมาตรวจคัดกรองได้

ด้านผู้ให้บริการ

- ขาดการเชื่อมโยงข้อมูลและประสานงานกันระหว่างหน่วยงาน ได้แก่ งานฝากครรภ์ ห้อง Lab และคลินิกโรคธาลัสซีเมียเด็ก
- ขาดความเชื่อมโยงของระบบการดูแลตั้งแต่ฝากครรภ์ จนถึงติดตามทารกหลังคลอด
- เจ้าหน้าที่ยังขาดความรู้/ทักษะการให้คำปรึกษาและแปลผลเรื่องโรคเลือดจางธาลัสซีเมีย

๖. ข้อเสนอการแก้ไขปัญหา อุปสรรค

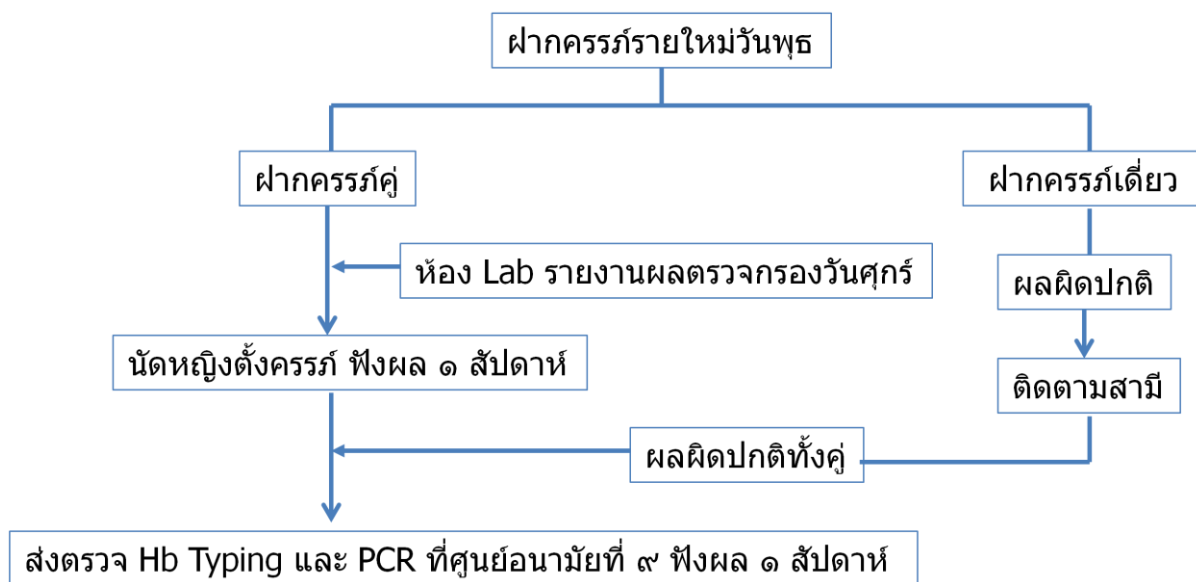
แนวทางการแก้ไข

- พบคู่เสี่ยงต่อ Beta thal/Hb E จำนวน ๒๐ ราย แต่ยังคงขาดการติดตามเมื่อย้อนดูข้อมูลพบว่าระยะเวลาตั้งแต่การตรวจคัดกรอง การตรวจ Hb typing, PCR ใช้เวลานานประมาณ ๓ เดือน จนทำให้อายุครรภ์เกิน เพื่อส่งตรวจ PND ดังนั้นควรปรับปรุงระบบบริการ ลดขั้นตอนและระยะเวลาในการรายงานผล
- พัฒนาระบบติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน ควรมีการนำข้อมูลเด็กป่วยโรคธาลัสซีเมียมาวิเคราะห์ (tracer) ถึงการเข้ารับบริการฝากครรภ์ ผลการตรวจคัดกรองธาลัสซีเมีย และนำข้อมูลย้อนกลับไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาพัฒนาระบบป้องกันและควบคุมโรคธาลัสซีเมียต่อไป
- แนะนำในเรื่องการฝากครรภ์และเจาะเลือดเป็นคู่
- ควรพัฒนาแนวปฏิบัติกรดำเนินงานที่เชื่อมโยงในทุกหน่วยบริการ โดยมีพยาบาลทำหน้าที่เป็น case manager ติดตามคู่เสี่ยงอย่างต่อเนื่อง ครบวงจร ตั้งแต่คัดกรองถึงการยุติการตั้งครรภ์ในกรณีทารกเป็นโรคธาลัสซีเมียชนิดรุนแรง และติดตามจนกระทั่งหลังคลอดเจาะเลือดซ้ำเมื่อเด็กอายุ ๑.๖ ปี (case management)
- ควรพัฒนาระบบทะเบียนที่ครอบคลุม สืบค้น เข้าถึงได้ง่าย เพื่อเก็บไว้เป็นประวัติในครรภ์ต่อไป

ผลการนิเทศ ติดตามงานโรงพยาบาลนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

๑. การจัดระบบบริการป้องกันและควบคุมโรคธาลัสซีเมียของหน่วยบริการ

ฝากครรภ์รายใหม่ทุกวันพุธ นัดฟังผล การตรวจกรอง ๑ สัปดาห์ เน้นฝากครรภ์เป็นคู่ แต่สามารถติดตามสามีได้ประมาณร้อยละ ๔๐ เมื่อผลคัดกรองผิดปกติ ส่งตรวจยืนยันต่อที่ศูนย์อนามัยที่ ๙ นครราชสีมา

เมื่อพบคู่เสี่ยงต่อทารกเป็นโรคธาลัสซีเมียชนิดรุนแรง ส่งพบแพทย์ กรณีที่ทำ PND ส่งที่ รพ.มหาราช นครราชสีมาและ รพ.ศรีนครินทร์ ตามความต้องการของผู้รับบริการ

๒. การพัฒนาความรู้ ทักษะ ของผู้ให้บริการ

เจ้าหน้าที่ห้องฝากครรภ์ทำงาน ๔ ปีไม่เคยอบรมเรื่องธาลัสซีเมีย ยังไม่เข้าใจและเห็นความสำคัญในการตรวจ แต่เมื่อได้รับการอบรม จากศูนย์อนามัยที่ ๙ นครราชสีมา ปี ๒๕๕๘ เห็นความสำคัญในการตรวจธาลัสซีเมียมากขึ้น

๓. การกำกับติดตามในระดับจังหวัดเป็นอย่างไร

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดบุรีรัมย์ยังไม่มีระบบติดตามเรื่องธาลัสซีเมียอย่างชัดเจน แต่มีการติดตามรายงานตามมาตรฐานงานอนามัยแม่และเด็ก

๔. นวัตกรรมการดำเนินงานของพื้นที่

ไม่มี

๕. ปัญหาอุปสรรคของการดำเนินงานโครงการป้องกันและควบคุมธาลัสซีเมีย

ด้านผู้รับบริการ

- ไม่มีความรู้เรื่องโรคเลือดจางธาลัสซีเมีย
- มาฝากครรภ์ล่าช้า

- ไม่ตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องการคัดกรองโรคเลือดจางธาลัสซีเมีย
- ไม่สามารถติดตามสามีมาตรวจคัดกรองได้ อยู่ต่างจังหวัด

ด้านผู้ให้บริการ

- ขาดความเชื่อมโยงของระบบการดูแลตั้งแต่ฝากครรภ์ จนถึงติดตามทารกหลังคลอด
- เจ้าหน้าที่ขาดความรู้/ทักษะการให้คำปรึกษาเรื่องโรคเลือดจางธาลัสซีเมีย
- ไม่มีผู้รับผิดชอบโครงการธาลัสซีเมียที่ชัดเจน

๖. ข้อเสนอการแก้ไขปัญหา อุปสรรค

แนวทางการแก้ไข

- มีเด็กโรคธาลัสซีเมียชนิดรุนแรงที่ให้เลือดทั้งหมด ๑๒ ราย ควรมีการนำข้อมูลเด็กป่วยโรคธาลัสซีเมียมาวิเคราะห์ ตรวจสอบประวัติการฝากครรภ์ ผลการตรวจกรองธาลัสซีเมีย และนำข้อมูลย้อนกลับไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาพัฒนาระบบป้องกันและควบคุมโรคธาลัสซีเมียต่อไป
- พัฒนาระบบติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน
- แนะนำในเรื่องการฝากครรภ์และเจาะเลือดเป็นคู่
- ควรพัฒนาแนวปฏิบัติการดำเนินงานที่เชื่อมโยงในทุกหน่วยบริการ โดยมีพยาบาลทำหน้าที่เป็น case manager
- ทำทะเบียนเพื่อเก็บไว้เป็นประวัติในครรภ์ต่อไป สร้างแบบฟอร์มการเก็บข้อมูลใหม่ให้ครบถ้วนเพื่อง่ายต่อการสืบค้นข้อมูลและทำรายงาน
- กรณีคู่เสี่ยง มีการติดตามผลตรวจและขั้นตอนการดูแลที่ต่อเนื่อง ควรให้การดูแลคู่เสี่ยงอย่างครบวงจร ตั้งแต่คัดกรองถึงการยุติการตั้งครรภ์ในกรณีทารกเป็นโรคธาลัสซีเมียชนิดรุนแรง และกรณีไม่ได้ตรวจวินิจฉัยก่อนคลอด ควรติดตามจนกระทั่งเด็กอายุ 1.6 ปี (case management)

รูปภาพนิเทศติดตามงาน

